Vierde bijeenkomst met deelnemers uit VS, Israël, Frankrijk en Nederland

Directeuren van drinkwaterbedrijven bespreken ontwikkelingen

Directeuren van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven, het Israelische staatsbedrijf Mekorot, de Belgische bedrijven Pidpa en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening en directeuren van de grootste Amerikaanse drinkwaterbedrijven namen van 21 tot en met 25 maart deel aan de vierde Kiwa-AwwaRF CEO-conference in Amsterdam en Parijs. De bijeenkomst, met als doelstelling kennisuitwisseling en -verdieping, stond in het teken van technologie, veiligheid, uitbesteding én de klant.

De tweejaarlijkse conferenties voor directeuren van waterbedrijven (CEO) zijn voortgekomen uit de samenwerking van de Awwa Research Foundation uit de Verenigde Staten en Kiwa Water Research als coördinator van het bedrijfstakonderzoek van de drinkwaterbedrijven in Nederland. Tijdens de vorige conferentie in 2003 bezocht een delegatie Nederlandse directeuren van waterbedrijven het zuidwesten van de VS. Dit jaar kwamen de Amerikanen naar Amsterdam, om enkele dagen later door te reizen naar Parijs waar onder meer de grootste nanofiltratie-installatie van de wereld werd bezocht.

De conferentie begon op Berenplaat, één van de productiestations van Evides voor het drinkwater van Rotterdam. Directeur Ger Vogelesang schetste de voor Nederland en de Nederlandse schaal unieke projectopzet. Berenplaat kwam medio jaren zestig in bedrijf. De voor die tijd vooruitstrevende techniek en de toonaangevende architectuur trokken internationaal aandacht. Momenteel staat de zuivering opnieuw in de belangstelling vanwege de toepassing van een nieuwe, innovatieve processtap met UV, primair bedoeld voor desinfectie en inactivering van protozoa.

ASR en diepinfiltratie

(Dreigende) watertekorten stimuleerden ook innovaties in het beheer van de waterbronnen. In droge gebieden in de VS wordt elke druppel gebruikt. Eventuele seizoensoverschotten worden opgeslagen in de bodem voor Artificial Storage Recovery (ASR). Drinkwater wordt geïnfiltreerd via een (diep)infiltratieput en bewaard in de bodem. Naderhand, als de vraag naar drinkwater hoger is dan het aanbod, wordt het via dezelfde put weer teruggewonnen. Deze techniek is door DZH uitgebreid beproefd. Dat heeft ervaring opgeleverd met kunstmatige- en diepinfiltratie die waardevol is voor de collega's uit de VS. Een technische rondleiding in Scheveningen was dan ook onderdeel van het programma.

Nanofiltratie

Nanofiltratie leent zich voor gecombineerde hardheidsverlaging en verwijdering van organische stoffen of nitraat. In Mery-sur-Oise exploiteert SEDIF een ultramoderne nanofiltratie-installatie. Deze verzorgt de drinkwatervoorziening van een aantal voorsteden van Parijs. De installatie is ontworpen en gebouwd door Veolia (Generale-des-Eaux). SEDIF treedt hierbij op als publiek regisseur voor de gemeenten en draagt de gedelegeerde verantwoordelijkheid voor de drinkwatervoorziening in de ruim 125 Parijse voorsteden. In Frankrijk is de gemeente - meer specifiek: de burgemeester - verantwoordelijk voor drinkwatervoorziening en waterkwaliteit. De voorsteden van Parijs hebben hun verantwoordelijkheden gebundeld, gedelegeerd en ondergebracht bij SEDIF. Deze heeft op haar beurt de operatie uitbesteed aan een private maatschappij: de Compagnie Generale-des-Eaux.

De situatie in Parijs wordt wel aangeduid als het 'Franse model'. Vertegenwoordigers van het Syndicat Profesionnel des Entreprises de Services d'Eau et d'Assainissement (SPDE) lichtten dit model op de conferentie in detail toe. SPDE is de Franse evenknie van VEWIN en heeft de (grote) private maatschappijen als leden.

De watervoorziening in Parijs en in Frankrijk in het algemeen wijkt sterk af van de Nederlandse. Enkele in het oog springende verschillen zijn de ver doorgevoerde samenwerking tussen publieke en private actoren, splitsing tussen verantwoordelijkheid en regie enerzijds en de dagelijkse operatie anderzijds, de wijze waarop de dienstverlening en activiteiten worden gedeeld én de grote schaal van de bedrijven.

Het Franse model is overgenomen door landen uit het voormalige Oostblok. Steden als Praag, Budapest en Berlijn kennen een publiek-private samenwerking. De Franse bedrijven zijn ook een goede partij in China, zoals Veolia dat de watervoorziening in een deel van Shanghai verzorgt. De sleutel lijkt te liggen in innovatieve vormen van uitbesteding en de inrichting van efficiënte uitbestedings- en financieringscontracten.

Harnaschpolder

Nieuwe contractvormen en ver doorgevoerde publiek-private samenwerking komen we sinds kort ook tegen in de Nederlandse watersector. In de buurt van Delft

De actieve koolinstallatie op Berenplaat.

wordt een grote afvalwaterzuivering gebouwd: Harnaschpolder. Het Hoogheemraadschap Delfland heeft de private partij Delfluent opgedragen om de realisatie van deze zuiveringsinstallatie voor haar rekening te nemen, inclusief transportleidingen voor rioolwater. Delfluent heeft bovendien de opdracht om voor 30 jaar de operatie te verzorgen. In het Delfluent-consortium zitten het Nederlandse Evides en het Franse Veolia. Sommigen zien in de aanpak rond Harnaschpolder een voorbeeld voor de toekomst.

Europa

Hoewel Franse drinkwatermaatschappijen concurrenten van elkaar zijn, werken ze op diverse terreinen goed samen, zo bleek uit presentaties van de CEO's van Veolia Water en de Lyonnaise des Eaux. Voor lobbywerk, belangenbehartiging en onderzoek worden de krachten gebundeld. De Fransen kijken daarbij nadrukkelijk naar 'Europa'. Op onderzoeksgebied wordt samengewerkt met Nederland, want de Fransen zijn lid van het European Water Research Institute platform (EWRI) en WeKnow, het netwerk van ruim 300 kennispartners in Europa. Zowel EWRI als WeKnow zijn opgericht op initiatief van Nederland (Kiwa). Kiwa gaat bovendien het secretariaat en management verzorgen van het Water Supply and Sanitation Technology Platform (WSSTP). Hierdoor heeft Nederland een invloedrijke positie bij toe te passen (water)technologie in de toekomst en daarmee ook veel invloed op het programma van DG-Research.

Export en de Verenigde Staten

Sommige drinkwaterbedrijven ontwikkelen belangstelling voor eventuele commerciële mogelijkheden in het buitenland. Opvallend is dat Noord-Amerika steeds vaker wordt aangeduid als een belangrijke markt voor export. In eerdere analyses werden landen in Oost-Europa en ontwikkelingslanden nog als meest kansrijke regio's bestempeld. Voor een serieuze en winstgevende export, zonder gebruik te hoeven maken van subsidies, dienen de waterbedrijven zich echter te richten op landen met een hoge levenstandaard, waar normaal kan worden betaald voor water. In de VS is dat het geval. Consumenten betalen redelijk voor water, de prijs ligt rond een dollar per kubieke meter, er bestaat vraag naar nieuwe technologie en er is een trend naar meer publiek-private samenwerking. Nederland heeft mogelijk een voorsprong, vanwege zijn imago en contacten.

Veiligheid

Veiligheid was één van de onderwerpen die als een rode draad door de conferentie liepen. De dreiging van een terroristische aanval is groot. Recent is daarbij nog het Bonn-Charter gekomen, de aanpak van de WHO op het gebied van veiligheid. Waterbedrijven in Nederland, België en de VS zullen worden verplicht om de richtlijnen van de WHO volgens de Water Safety Plans in de praktijk toe te passen. Hoewel bedrijven één en ander goed op orde hebben, zullen veel aanvullende maatregelen nodig zijn, zoals de invoering van HACCP en maatregelen die liggen in het verlengde van de adviezen van de commissie Tabaksblatt.

De situatie in Israël is een bijzondere. Water wordt daar over grote afstanden vervoerd, deels in een open systeem, wat de dreiging van een potentiële terroristische aanval groot maakt. Mekorot is de grote waterleverancier van Israël. Als geen ander hebben zij nagedacht over de meest effectieve aanpak om terreuraanslagen te voorkomen. Hun praktische en pragmatische insteek is verbluffend (zie ook kader).

De klant

De consument is bepalend geworden voor de ambities van het moderne management van waterbedrijven. De meeste investeringen worden dan ook gedaan in de vormgeving en verbetering van klantcontacten en in de ERP-systemen die dit ondersteunen. Hoe communiceer je op effectieve wijze met het publiek over een calamiteit? In Nederland worden inspirerende campagnes ontwikkeld, die de uitstekende kwaliteit van het drinkwater benadrukken tegenover derden. Alle aandacht is gericht op behouden en waar mogelijk vergroten van het consumentenvertrouwen.

Effectieve communicatie is ook in de VS van belang. De Amerikaanse consument is kritisch tegenover en weinig loyaal naar zijn waterbedrijf. De besparingscampagnes die bedrijven moeten uitvoeren in de droge en woestijngebieden in het zuidwesten kunnen niet altijd op begrip van de consument rekenen.

De toekomst

De ontwikkelingen die zich buiten de watersector afspelen, maar de toekomst ervan wel zullen bepalen, zijn onzeker. Het is de taak voor de leiding van de waterbedrijven om een methodiek en systeem te hebben dat het mogelijk maakt om met die onzekerheden op effectieve wijze om te kunnen gaan. De scenarioaanpak, zoals toegepast door Shell en ook door de Nederlandse watersector, leent zich hier uitstekend voor. Deze aanpak vormde de rode draad tijdens de conferentie. ¶

George Mentjox

Israël

Kiwa Water Research gaat het Israëlische waterbedrijf Mekorot Water Company ondersteunen met wetenschappelijke kennis en technologie-ontwikkeling.
Omdat de huidige bronnen voor watervoorziening op langere termijn onvoldoende capaciteit bieden om te voorzien in de stijgende waterbehoefte, moeten nieuwe technologie en efficiëntere productie- en distributiesystemen ontwikkeld worden. Ronan Wolfman van Mekorot ondertekende de samenwerkingsovereenkomst onlangs tijdens een werkbezoek aan het kennisinstituut in Nieuwegein. De komende maanden wordt de overeenkomst financieel nader uitgewerkt om nog voor het eind van dit jaar effectief te zijn.
Met de samenwerkingsovereenkomst voorziet Mekorot zich van technisch wetenschappelijke kennis, technologie-overdracht en opleidingstrajecten voor medewerkers. Verder is afgesproken dat de partijen gezamenlijk zullen optrekken in de verkrijging van Europese subsidies en projecten. Het uiteindelijke doel van de samenwerking is ook dat Mekorot zal participeren in onderdelen van het gemeenschappelijk dinkwateronderzoek van de Nederlandse waterbedrijven.

Mekorot Water Company, opgericht in 1937, verzorgt ruim 70 procent van de waterbehoefte in Israël, waarvan 80 procent drinkwater. Het bedrijf produceert 1,3 miljard kubieke meter water voor landbouw, huishoudelijk en industrieel gebruik. De omzet bedraagt ruim 500 miljoen US dollar. Het aantal medewerkers bedraagt 2.400.

Ronan Wolfman (Mekorot) (links) en Ron van Megen (directeur Kiwa Water Research).

